

Projekt

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia ..... 2023 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu "Wychowawca Podwórkowy" na lata 2024-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.²⁾) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.³⁾) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program "Wychowawca Podwórkowy" na lata 2024-2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2024 r.

PRZEWODNICĄCY RADY

Łukasz Prokorym

---

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 572, 1463 i 1688.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1693 i 1938.

³⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1429.

Miejski Program "Wychowawca Podwórkowy" na lata 2024-2028

1. WSTĘP

Zmiany społeczne, a w nich zawarte zmiany struktur społecznych, norm i zwyczajów występują od początków istnienia ludzkości. Przez wiele tysiącleci były one powolne i miały niewielki wpływ na jakość i sposób życia ludzi. Tempo zmian społecznych w ostatnich dekadach bardzo się nasiliło a w ostatnich latach wręcz przybrało gwałtowny charakter. Najczęstsze przeobrażenia zachodziły w charakterze instytucji społecznych, ról społecznych, a także wartościach wyznaczających ludzkie działania, plany życiowe i światopoglądy. Pandemia COVID-19 wyróciła świat „do góry nogami”, szczególnie świat dzieci i młodzieży. Nowa sytuacja, nowe problemy w tym czasie znacząco wpłynęły na funkcjonowanie rodzin w wielu aspektach życia, nie tylko stanowiąc zagrożenie w zakresie zdrowia somatycznego, ale także wpływając negatywnie na relacje i zdrowie psychiczne najmłodszych. Rodziny poddały się przemianom wywoływanym zarówno czynnikami zewnętrznymi (otoczenie społeczne), jak i wewnętrznymi (system wewnątrzrodzinny) – co zaznaczało się we wszystkich wymiarach życia domowego. Pojawiło się mnóstwo dodatkowych sytuacji stresowych, których doświadczały dzieci i młodzież m.in.: lęku o zdrowie swoje i najbliższych, izolacji od grupy rówieśniczej i trudności związanych z nauką zdalną.

Wybuch wojny na Ukrainie w lutym 2022 r. ponownie zachwiał psychiką młodego społeczeństwa, obawami o jutro i o najbliższych. Młodzi ludzie potrzebują wsparcia, którego często nie mogą mieć w domu, z uwagi na fakt, że dorośli są także zestresowani i przemęczeni pandemią, wojną i tempem zachodzących zmian. Rodzice również niejednokrotnie zmagają się ze stanami obniżonego nastroju, lękami, depresją, fobiami, problemami wychowawczymi oraz psychicznymi.

Mając na uwadze zachodzące zmiany i towarzyszące im różnorodne zagrożenia należy stworzyć ofertę działań dla dzieci i młodzieży, by czuły się bezpieczne, zaopiekowane i zauważone. Przejawy zachowań ryzykownych, rosnąca ilość zaburzeń zachowania oraz pojawiające się symptomy zespołu stresu pourazowego (PTSD) wskazują na potrzebę stworzenia sieci pomocowej dla dzieci i młodzieży od działań podwórkowych, poprzez zajęcia socjoterapeutyczne po pomoc specjalistów.

Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” przewidziany do realizacji na lata 2024-2028 jest odpowiedzią przede wszystkim na potrzeby naszych podopiecznych, placówek edukacyjnych, instytucji pomocowych, jak również środowisk zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Podstawą prawną działań prowadzonych w ramach niniejszego Programu oraz jego organizacji jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.) dopuszczająca wsparcie w formie pracy podwórkowej prowadzonej przez wychowawcę. Art. 24 w/w ustawy daje możliwość prowadzenia zajęć: socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych oraz logopedycznych. Aspektem pracy podwórkowej jest też m.in.: animacja czasu wolnego dzieci i młodzieży. Inicjowanie działań mających na celu kreatywny rozwój zdolności, naukę młodego pokolenia umiejętności społecznych, współpracy w grupie oraz zaspokojenie potrzeb ma na celu wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym - na podwórku, boisku i w miejscach spotkań dzieci i młodzieży. Kolejnym aspektem pracy podwórkowej jest pomoc w rozwiązywaniu trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, emocjonalnych, rodzinnych, jak i prawnych poprzez działania profilaktyczne i naprawcze. Pomoc może być realizowana w oparciu o indywidualny program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, ukierunkowany na terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Wyżej wymienione obszary działań pojawiają się w edycji Programu na lata 2024-2028. Wychowawcy podwórkowi i koordynatorzy działań ukończyli kursy, szkolenia i studia, które umożliwiają im pracę animacyjną, socjoterapeutyczną i specjalistyczną.

W tych elementach Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2021-2030. Wskazuje ona mapę problemów i grup wymagających objęcia działaniami, do których należą:

- bezzradność opiekuńczo-wychowawcza w rodzinach;

·zła kondycja psychiczna młodzieży (przejawiająca się w zachowaniach lękowych, niedostosowaniu, zachowaniach ryzykownych, w tym uzależnieniach) – przy jednoczesnym braku kompleksowych rozwiązań (w tym opieki dla młodzieży z zaburzeniami);

·ograniczoną ofertę opieki dziennej dla dzieci i młodzieży.

Również w „Programie Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2021-2024” zauważono iż, ważnym zadaniem pomocy społecznej jest skuteczna pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu dzieci. Rodziny takie potrzebują nie tylko bezpieczeństwa materialnego, które jest realizowane poprzez różne świadczenia o charakterze socjalnym, ale także wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego, udziału w warsztatach i szkoleniach podnoszących kompetencje wychowawcze. Wskazywane są alternatywne formy zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez uczestnictwo w zajęciach realizowanych przez placówki wsparcia dziennego, w tym wychowawców podwórkowych - w ramach Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy”. W obszarze problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach najczęściej wymieniane są: opanowanie narastającej agresji dzieci, nadpobudliwość i problemy z nauką. Najmłodszy doświadczają też: napięcie, lęków i niepokojów, które usmierzają środkami uzależniającymi lub podejmując zachowania ryzykowne.

Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” jest ważnym obszarem wsparcia rodziny w jej funkcjach: opiekuńczych, psychohygienicznych, socjalizacyjnych oraz poszerzaniem oferty czasu wolnego dzieci i młodzieży. Zajęcia animacyjne, kulinarne, tematyczne oraz sportowe w formie podwórek dają możliwość rozwijania umiejętności i zainteresowań dzieci. Projekty profilaktyczne, wyjazdy integracyjne i treningi umiejętności społecznych uczą nowych kompetencji społecznych, komunikacji w grupie oraz pozytywnie kształtują osobowość młodego pokolenia. Nowe obszary oddziaływań wychodzą naprzeciw oczekiwaniom, problemom i potrzebom najmłodszych i ich rodziców.

Dziecko chce być dobre.

Jeśli nie umie – naucz.

Jeśli nie wie – wytłumacz.

Jeśli nie może – pomóż.

(Janusz Korczak)

2. DIAGNOZA NIEDOSTOSOWANIA SPOŁECZNEGO DZIECI I MŁODZIEŻY W BIAŁYMSTOKU:

W strategii miasta Białegostoku czytamy, iż jest to miasto z ogromnymi możliwościami, bazujące na silnej gospodarce, opartej na idei zrównoważonego i inteligentnego rozwoju, z czystą i przyjazną przestrzenią publiczną, oferujące atrakcyjne miejsca pracy, rozwijające się w sposób harmonijny dzięki współdziałaniu wszystkich mieszkańców i partnerskiej współpracy z otoczeniem. Miasto Białystok posiada odwagę i determinację do wykorzystania innowacyjnych narzędzi i rozwiązań, przełamywania barier i stereotypów, aktywnie tworzy warunki do nowoczesnego życia w zdrowej równowadze zapewniającej bezpieczeństwo mieszkańcom.

Dnia 7 października 2022 roku w Białymstoku otwarto po 11 latach czekania Centrum Psychiatrii Dzieci i Młodzieży przy Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym w Białymstoku. W zgodnej opinii Rady Ekspertów przy Rzeczniku Praw Dziecka wyniki badań z ostatnich lat są alarmujące i wymagają pilnego wdrożenia programów psychoedukacyjnych związanych z kondycją psychiczną młodego pokolenia. W Polsce 9% dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia, czyli ok. 630 tys., wymaga pomocy psychologicznej. Co siódme dziecko w Polsce odczuwa niezadowolony ze swojego życia w stopniu zagrażającym jego zdrowiu psychicznemu.

20 czerwca 2023 r. podczas Konferencji „Widzę, słyszę, reaguję – odpowiedzialność wobec krzywdy dziecka” w Białymstoku przedstawiciele władz miasta, edukacji, pomocy społecznej, policji i organizacji społecznych jednym głosem powiedzieli o potrzebie stworzenia sieci pomocowej najmłodszym. Wymienione na tej konferencji problemy zauważalne są także wśród dzieci i młodzieży uczestniczących w działaniach Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy”. Podopieczni Projektu „Świat Nastolatka” zgłaszali stany lękowe, napady paniki, apatię, problemy ze snem, obniżony nastrój oraz myśli samobójcze. Wychowawcy podwórkowi i koordynatorzy Programu starali się wspierać indywidualnie nastolatków, poprzez konsultacje i sesje socjoterapeutyczne, rozmawiając o zgłaszanych przez nich problemach oraz wspólnym poszukiwaniu rozwiązań. Prowadzone były działania w obszarach podnoszenia samooceny, pracy nad mocnymi i słabymi stronami osobowości, kształtowania

umiejętności radzenia sobie ze zmieniającą się rzeczywistością. Działania te pozytywnie wpływały na większość podopiecznych ale byli również tacy, którzy wymagali specjalistycznej pomocy. Co po raz kolejny uwidacznia, jak bardzo potrzebny jest rozbudowany system sieci pomocowej dla dzieci i młodzieży - od podwórka, poprzez najbliższe miejsce zamieszkania po instytucje specjalistyczne.

W mieście Białystok brak jest dokładnych danych statystycznych dotyczących niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży. Można zauważyć, iż ilość młodzieży podejmującej zachowania ryzykowne, mającej konflikt z prawem, popadającej w uzależnienia rośnie w ostatnich latach. Media społecznościowe stały się nowym nałogiem dzieci i młodzieży. Podaje się, że 13 % młodszych dzieci i aż 15 % młodzieży jest uzależnionych od social mediów. Wypracowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zajęcia integracyjno-profilaktyczne, jak również pomoc w zakresie socjoterapii i terapii uzależnień jest kluczowym działaniem nowej edycji Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy”.

Z danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku wynika, iż ilość czynów popełnionych przez nieletnich spada. W roku 2020 popełniono ich 236, zaś w 2022 r. 157. Ilość zakończonych postępowań w sprawie nieletnich w 2020 roku wynosiła 395, zaś w 2022 r. – 202. Działania Programu w zakresie oddziaływań na grupy zagrożone niedostosowaniem społecznym i prowadzenie lokali na osiedlach: Dojlidy – ul. Dojnowska i Starosielce – ul. Barszczańska 5 A mogło również wpłynąć na zmniejszenie zjawiska przestępczości nieletnich w naszym mieście.

Liczba zgłaszających się rodziców i opiekunów prawnych do poradni pedagogiczno-psychologicznych, instytucji pomocowych i prywatnych praktyk wskazuje na ogromną potrzebę tworzenia różnorodnych form wsparcia, warsztatów i szkoleń, by dzieci i młodzież mogły uzyskać pomoc i wsparcie. Promocja pozytywnych i pożądanych przez system społeczny sposobów funkcjonowania jednostek, rodzin lub grup społecznych poprzez działania w środowisku lokalnym pokazuje, iż dzieci i młodzież pod kierunkiem animatora, wychowawcy i instruktora może wybrać zajęcia, które oddziałują na nie pozytywnie i wspierają ją w pokonywaniu napotykanymi trudnościami.

3. WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY W BIAŁYMSTOKU W RAMACH MIEJSKIEGO PROGRAMU „WYCHOWAWCA PODWÓRKOWY”.

Białystok to centrum administracyjne, gospodarcze i kulturalne województwa podlaskiego. Sport i rekreacja mają stałe miejsce w miejskich działaniach. Miasto posiada wiele terenów rekreacyjnych służących odpoczynkowi na świeżym powietrzu. Białystok ma rozbudowany i dobrze działający system wsparcia dzieci i młodzieży oraz ich rodzin zarówno w sferze publicznej, jak i pozarządowej. Ważnym obszarem wsparcia rodziny w jej funkcjach opiekuńczo – wychowawczych jest poszerzanie oferty wypełniania czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz pomocy psycho-pedagogicznej i specjalistycznej rodzinom.

Celem głównym Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” prowadzonego przez Miasto Białystok było przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz zapobieganie społecznie nieakceptowanym zachowaniom dzieci i młodzieży. W latach 2019-2023 w ramach Programu podejmowane były działania w zakresie animacji czasu wolnego, oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych i profilaktycznych z elementami socjoterapii, rozwoju umiejętności i zdolności podopiecznych w formie podwórek tematycznych. Uczestnikami Programu były dzieci i młodzież z białostockich osiedli mieszkaniowych w przedziale wiekowym od 5 do 21 roku życia. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły dzieci w przedziale 6-12 lat. W poszczególnych latach z oferty Programu korzystało (średnio):

- 2019 r. - 562 dzieci stacjonarnie,
- 2020 r. - 210 podopiecznych stacjonarnie, liczba obserwujących profil Programu na Facebooku - 878 osób,
- 2021 r. - 230 dzieci stacjonarnie, liczba obserwujących profil - 1035 osób,
- 2022 r. - 255 dzieci stacjonarnie (do Programu dołączyły dzieci z Białorusi i ok. 30 z Ukrainy), liczba odwiedzających profil - 1127,
- w I półroczu 2023 r. 286 dzieci stacjonarnie, liczba odwiedzających profil Programu na Facebooku - 1176.

Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w działaniach Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” od wybuchu pandemii stale wzrasta. Widać wzrost średniej miesięcznej ilości dzieci uczestniczących w działaniach Programu z 210 do 290 (wzrost o 28%).

Podczas Akcji Strajkowej Pracowników Oświaty w kwietniu 2019 roku wychowawcy podwórkowi prowadzili zajęcia rekreacyjne, sportowe, animacyjne, gry i zabawy, w których udział wzięło ok. 1112 dzieci.

W latach 2019-2023 Program był prowadzony na następujących osiedlach miasta Białegostoku: Antoniuk, Bagnówka, Bema, Białostoczek, Bojary, Centrum, Dojlidy, Dziesięciny, Jaroszkówka, Kawaleryjskie, Leśna Dolina, Mickiewicza, Młodych, Nowe Miasto, Piaski, Piasta I, Piasta II, Pieczurki, Przydworcowe, Przyjaźń, Sienkiewicza, Skorupy, Starosielce, Słoneczny Stok, Wygoda i Zielone Wzgórza. Z Programem współpracowały szkoły: SP nr 2, SP nr 3, SP nr 4, SP nr 7, SP nr 9, SP nr 10, SP nr 15, SP nr 19, SP nr 20, SP nr 21, SP nr 26, SP nr 28, SP nr 31, SP nr 34, SP nr 37, SP nr 42, SP nr 43, SP nr 44, SP nr 49, SP nr 50, SP nr 51 oraz ZSP nr 2 i ZSP nr 5.

Działania programowe był realizowane także w dwóch lokalach programowych: na osiedlu Centrum przy ul. Grochowej 4 m. 1 i na osiedlu Dojlidy w lokalu przy ul. Dojnowskiej 80 A m. 18. W lipcu 2019 roku Program otrzymał nowy lokal przy ul. Barszczańskiej 5 A na osiedlu Starosielce. Działaniami rekreacyjnymi i sportowymi objęto kompleksy boisk sportowych na osiedlach: Wygoda przy ul. Fredry, Pieczurki, Kawaleryjskie przy ul. Zachodniej, orlik na osiedlu Starosielce oraz boisko przy Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

Ogółem w latach 2019-2023 w Programie zatrudnionych było 58 wychowawców podwórkowych. Przyjęto 26 wolontariuszy, z czego 19 po odbyciu stażu zostało wychowawcami podwórkowymi. 20 studentów Wydziału Nauk o Edukacji Uniwersytetu w Białymstoku realizowało praktyki, w wymiarze 30 i 120 godzin, z czego 6 zostało wychowawcami. Koordynację Programu prowadziły 3 osoby. Zatrudnionych było 10 specjalistów do działań psycho-pedagogicznych, survivalowych i edukacyjnych.

W oparciu o analizę potrzeb dzieci i młodzieży, środowisk lokalnych poszczególnych osiedli i ich specyfiki prowadzone były podwórka tematyczne: Podwórko Animacji, Podwórko Cyrku, Podwórko Młodego Aktora, Podwórkowa Pracownia Kreatywności, Podwórko Profilaktyki, Podwórko Rekreacji, Podwórko Sportu, Podwórko Sztuki i Podwórko Wsparcia.

Ofertę Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” w latach 2019-2023 poszczególne podwórka wzbogaciły o projekty :

- Projekt Edukacyjny „Escape Room”,
- Projekt Kulinaryny,
- Projekt „Podwórko Tenisowe”,
- Projekt Survivalowy,
- Projekt „Nastolatek odkrywa siebie i świat”,
- Projekt „Świat Nastolatka”,
- Projekt „Wakacyjne wyprawy z wychowawca podwórkowym”,
- Podwórkowa Akademia Piłki Nożnej,
- Projekt „Blżej Teatru”,
- Projekt „Polska wschodnia oczami dziecka”,
- Projekt „Lepszy Start”,
- Wieczory Filmowe,
- Trening Umiejętności Społecznych,
- Trening Zastępowania Agresji.

W 2020 r. i 2021 r. w związku z zagrożeniem oraz podjęciem działań związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” prowadził swoje działania w formie zdalnej proponując zajęcia animacyjne, rekreacyjne, kulinarne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży. Wychowawcy podwórkowi przygotowali prezentacje multimedialne, filmy instruktażowe, padlety, które zamieszczano na profilu programowym Facebooka oraz stronie programowej. Kadra Programu nagrywała: wiersze, bajki i filmiki dla najmłodszych, by rozwijać umiejętność kreowania wyobraźni, wrażeń, fantazji oraz stworzyć poczucie bliskości i przynależności w trudnym czasie pandemii. Bardzo mocno zauważalne były negatywne skutki izolacji, destabilizacji życia rodzinnego i szkolnego podopiecznych Programu. U wielu osób zauważalny był spadek kondycji fizycznej, motywacji do działania i lęk przed nieznaną sytuacją. Dzieci źle znosiły ograniczenia, bardzo szybko się denerwowały i popadały w konflikty. Oglądały i słuchały informacji, których treści nie do końca rozumiały co potęgowało ich strach. Nasiliły się problemy z wyrażaniem emocji, wiele osób

miało trudności z koncentracją uwagi i skupieniu się nad zadaniem, co potwierdzali rodzice, nauczyciele i wychowawcy. W ramach działań Programu wprowadzono zajęcia, które miały na celu niwelowanie wpływu pandemii na życie młodego pokolenia oraz umiejętności radzenia w sytuacjach kryzysowych.

W maju 2022 r. w Programie rozpoczął się Socjoterapeutyczny Projekt Międzykulturowy Polska - Ukraina ukierunkowany na integrację z dziećmi z Ukrainy, które trafiły do Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Białymstoku. Podczas piętnastu spotkań jedenaścioro osób z Ukrainy i sześć z Polski wzięło udział w zajęciach integracyjnych, uczących empatii, szacunku i tolerancji. Uczestnicy wspólnie spędzali czas wolny, poznawali historię, kulturę, tradycje i święta obchodzone na Podlasiu. Odbyły się też warsztaty fotograficzne i plastyczne, a także przygotowano pamiątkową kronikę.

W ramach Programu w latach 2019-2023 prowadzono również Akcje: „Wychowanie przez aktywne działanie”, „Odkrywanie siebie i świata”, „Świat Dziecka”, które miały na celu uwrażliwienie dzieci i młodzieży na potrzeby innych osób, a także kształtowanie postaw wrażliwości, otwartości, empatii i solidarności.

W Akcjach Ferie Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” w ciągu pięciu ostatnich lat udział wzięło ok. 775 osób, zaś w Akcjach Lato ok. 1200 najmłodszych mieszkańców miasta Białystok.

W latach 2019-2023 ogromną popularnością szczególnie wśród młodzieży cieszyły się wyjazdy integracyjne z elementami survivalu i wyjazdy profilaktyczne z treningiem umiejętności społecznych. W trakcie **32 wyjazdów** młodzież podnosiła swoje kompetencje społeczne, uczyła się współpracy oraz pracowała nad zwiększaniem poczucia własnej wartości, świadomości, umiejętności budowania prawidłowych relacji interpersonalnych.

Analizując zgłaszane potrzeby, kierując się prośbami najmłodszych mieszkańców Białegostoku, ich opiekunów i rodziców, opracowane zostały nowe działania, projekty, zajęcia tematyczne, które stały się alternatywną formą organizowania czasu wolnego na terenie miasta Białegostoku. Weekendowe wyjazdy integracyjne i profilaktyczne są od lat niezastąpionym obszarem poznania dzieci i młodzieży, możliwością nawiązania bliższych relacji co ogromnie pomaga w realizacji działań w środowisku lokalnym z wykorzystaniem form pracy podwórkowej.

Realizując cel pośredni - pomoc w rozwiązywaniu doraźnych trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych, jak i psychologicznych na przestrzeni lat 2019-2022 koordynatorzy, specjaliści i trenerzy przeprowadzili:

- 102 spotkania w zakresie terapii pedagogicznej,
- 22 spotkania stacjonarne i 8 on-line w ramach Treningu Zastępowania Agresji,
- 23 konsultacje dla rodziców,
- 7 konsultacji z psychologiem,
- 19 konsultacji w zakresie terapii uzależnień,
- 60 sesji indywidualnych w zakresie socjoterapii.

W I półroczu 2023 roku przeprowadzono:

- 7 konsultacji z rodzicami,
- 60 sesji socjoterapeutycznych (co wskazuje na ośmiokrotny wzrost zapotrzebowania)
- 4 konsultacje w zakresie terapii uzależnień.

W ramach Treningu Umiejętności Społecznych w I półroczu 2023 r. odbyło się: 50 spotkań grupowych, 80 spotkań indywidualnych oraz 5 wyjazdów profilaktycznych. W ramach współpracy ze Szkołą Podstawową nr 19, odbyło się 20 spotkań z uczniami oraz 11 spotkań indywidualnych z rodzicami uczestników Projektu „Świat Nastolatka”.

Trenerzy i specjaliści podejmowali też działania w formach: spotkań z dyrektorami placówek edukacyjnych, warsztatów dla uczniów białostockich szkół oraz wizyt środowiskowych (w szkole i domu podopiecznych Programu).

Po tych wskaźnikach widać, jak ważne i potrzebne dla młodzieży jest prowadzenie działań: socjoterapeutycznych, terapeutycznych i profilaktycznych.

W latach 2019-2023 wychowawcy podwórkowi i koordynatorzy wzięli udział w 211 formach doskonalących (szkoleniach, kursach i warsztatach stacjonarnych i on-line), w tym 14 szkoleniach programowych. Swoje

kwalifikacje zawodowe i kompetencje społeczne podniosło 39 osób. W tym okresie przeprowadzono 8 szkoleń programowych.

W dniu 16.01.2019 r. koordynator Programu uczestniczył na zaproszenie SOB STARE INTERNATIONAL w spotkaniu „Inne Bajki czyli Jak wychować szczęśliwe dziecko w świecie tabu i stereotypów”, podczas którego prowadził panele: „Akcentacja dziecka w rodzinie, a akceptacja samego siebie” i „Poczucie własnej wartości”.

W dniu 04.10.2022 r. koordynator Programu podczas Ogólnopolskiej Konferencji „Kierunek rodzina” zaprezentował Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy”.

Koordynator Programu wziął udział w otwartym posiedzeniu Komisji Praw Człowieka i Równego traktowania Zdrowych Miast Polski. W dniu 01.06.2023 r. w ramach konferencji "Zdrowie mieszkańców jako element praw człowieka" w panelu "Dobre praktyki we wdrażaniu praw człowieka w Białymstoku" zaprezentował działania Programu.

4. CELE PROGRAMU.

4.1. CEL STRATEGICZNY PROGRAMU:

Zapobieganie społecznie nieakceptowanym zachowaniom dzieci zagrożonych niedostawaniem społecznym poprzez organizowanie im czasu wolnego, rozwijanie ich zainteresowań oraz prowadzenie działań profilaktycznych.

4.2. CELE SZCZEGÓŁOWE:

- 1) wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno – wychowawczej w środowisku otwartym
- 2) kształtowanie umiejętności współistnienia oraz współdziałania w grupie rówieśniczej i społecznej przez wspólną naukę, zabawę i wybór właściwych form spędzania wolnego czasu;
- 3) towarzyszenie dziecku i modyfikowanie jego niepożądanych zachowań, kształtowanie trwałych zasad i wartości w młodzieży poprzez udział w projektach profilaktycznych, warsztatach tematycznych, zajęciach z komunikacji społecznej, treningach umiejętności społecznych i treningach pewności siebie;
- 4) kształtowanie nawyku uczestnictwa w zajęciach sportowo – rekreacyjnych jako elementu profilaktyki uniwersalnej;
- 5) aktywizacja społeczności lokalnej, w tym głównie rodziców i opiekunów do działań na rzecz ograniczenia zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat tych zachowań oraz budowanie efektywnych mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej;
- 6) pomoc w rozwiązywaniu trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, psychicznych, rodzinnych i prawnych poprzez konsultacje, działania korekcyjne, treningi umiejętności społecznych oraz oddziaływania psycho-edukacyjne.

5. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1) podejmowanie działań profilaktyczno-wychowawczych w formie zajęć animacyjnych, sportowych, rekreacyjnych oraz tematycznych wykorzystujących naturalną aktywność dzieci i młodzieży opartych na relacjach wychowawcy z dzieckiem oraz jego relacji z rówieśnikami;
- 2) zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form kultury, nauki i sportu jako upowszechnianie i inicjowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego;
- 3) rozwijanie umiejętności i zdolności dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- 4) obejmowanie pomocą dzieci i ich rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych i psychologicznych. Zapewnienie wsparcia poprzez otwartość i akceptację zgłaszanych zachowań autodestruktywnych i kryzysów psychicznych;
- 5) profesjonalizacja kadry wychowawców podwórkowych poprzez udział w szkoleniach i warsztatach podnoszących ich wiedzę i kompetencje.

6. WSKAŹNIKI:

- 1) liczba dzieci korzystających z alternatywnych form spędzania czasu wolnego;

- 2) liczba podopiecznych korzystających z różnorodnych form pomocy;
- 3) liczba udzielonych porad rodzicom i opiekunom prawnym;
- 4) liczba przeprowadzonych imprez, warsztatów i projektów autorskich;
- 5) liczba przeprowadzonych Akcji Ferie, Akcji Lato i wyjazdów profilaktycznych;
- 6) liczba szkół podstawowych i ponadpodstawowych w zakresie współpracy środowisk lokalnych;
- 7) liczba wychowawców podwórkowych, instruktorów i specjalistów prowadzących działania o charakterze animacyjnym, profilaktycznym i naprawczym w Programie;
- 8) liczba osób biorących udział w szkoleniach w zakresie animacji czasu wolnego, pracy z dzieckiem i rodziną, profilaktyki i socjoterapii.

7. OCZEKIWANE REZULTATY:

- 1) ograniczanie wśród dzieci i młodzieży zachowań społecznie nieakceptowalnych poprzez ofertę alternatywnych form spędzania czasu wolnego;
- 2) objęcie działaniami dzieci i młodzieży, która potrzebuje zaspokojenia różnorodnych potrzeb: bezpieczeństwa, przynależności, akceptacji, relacji rówieśniczych oraz pomocy w sytuacjach kryzysowych;
- 3) poszerzenie oferty Programu o nowe obszary działań ukierunkowane na zgłaszane potrzeby dzieci, młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów w zakresie sfery emocjonalnej i psychologicznej;
- 4) zwiększenie świadomości i wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie specyfiki zagrożeń zachowań ryzykownych oraz możliwości ich unikania;
- 5) odkrywanie twórczych uzdolnień oraz talentów uczestników Programu w różnych dziedzinach;
- 6) profesjonalizacja kadry pełniącej rolę wychowawcy podwórkowego w obszarze pracy z dziećmi zagrożonymi niedostosowaniem społecznym oraz podejmujących zachowania ryzykowne.

8. ADRESACI PROGRAMU

Dzieci i młodzież z białostockich osiedli mieszkaniowych w przedziale wiekowym 6-21 lat (w przypadku rodzeństwa mogą uczestniczyć dzieci w wieku 5 lat).

9. TERMIN REALIZACJI

Program realizowany będzie w latach 2024-2028, jako praca całoroczna (w praktyce ramy czasowe realizacji Programu będą modyfikowane w zależności od założeń i działań projektów).

10. MIEJSCE REALIZACJI:

Realizacja Programu odbywać się będzie przede wszystkim w trzech lokalach programowych oraz w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Białymstoku. Działania będą też podejmowane na białostockich osiedlach, kompleksach sportowych we współpracy ze szkołami, placówkami, spółdzielniami mieszkaniowymi i instytucjami zaplanowana jako proces ciągły. W zależności od identyfikowanych potrzeb dzieci i młodzieży, pory roku i warunków atmosferycznych zajęcia prowadzone będą na wolnym powietrzu (boiska i place) bądź w udostępnianych przez spółdzielnie oraz szkoły pomieszczeniach. Czas zajęć obejmuje godziny popołudniowe w dni robocze oraz soboty (w trakcie roku szkolnego) oraz dni powszednie w okresie wakacyjnym w dogodnym dla uczestników czasie. W okresie wakacyjnym ilość godzin prowadzonych przez wychowawców będzie większa niż w roku szkolnym (z uwagi na długość dnia, okres wakacyjny, proponowany rodzaj działań większą ilość dzieci biorących udział w Programie).

We współpracy ze szkołami i innymi organizacjami realizowane będą projekty edukacyjne, profilaktyczne i naprawcze.

11. REALIZACJA PROGRAMU.

11.1. WSPÓLORGANIZATORZY I PODZIAŁ KOMPETENCJI PRZY REALIZACJI PROGRAMU:

- 1) Urząd Miejski w Białymstoku:
  - zabezpieczenie w budżecie miasta środków finansowych na realizację Programu.
- 2) Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych:

- nadzór merytoryczny,
- bezpośrednia realizacja Programu,
- pozyskiwanie partnerów i koordynacja współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami realizującymi Program.

3) uczelnie wyższe - Uniwersytet w Białymstoku:

- upowszechnienie działań programowych wśród studentów oraz wyłonienie kandydatów do prowadzenia zajęć (w formie w wolontariatu lub praktyk studenckich),
- organizacja praktyk studenckich.

4) Zarząd Mienia Komunalnego, białostockie spółdzielnie mieszkaniowe i rady osiedlowe:

- upowszechnienie informacji o realizacji Programu wśród mieszkańców,
- zintegrowanie mieszkańców spółdzielni na rzecz realizacji Programu,
- udostępnienie lokali na potrzeby realizatorów Programu.

5) szkoły podstawowe i ponadpodstawowe Miasta Białegostoku:

- upowszechnienie informacji o realizacji Programu wśród społeczności szkolnych,
- udostępnianie boisk szkolnych oraz sal gimnastycznych i innych pomieszczeń (w miarę możliwości i potrzeb) na potrzeby Programu,
- uczestnictwo w tworzeniu środowiskowej koalicji profilaktyczno – wychowawczej,
- pomoc w rozwiązywaniu doraźnych trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych, jak i psychologicznych,
- udział w ewaluacji Programu.

6) BOSIR:

- udostępnianie obiektów na potrzeby Programu na terenie miasta Białystok.

7) Komenda Miejska Policji:

- współpraca w zakresie działań prewencyjnych i profilaktycznych na terenie miasta Białystok.

8) organizacje pozarządowe, miejskie jednostki organizacyjne i wolontariat.

11.2. WARUNKI UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ PROGRAMU:

- 1) wykorzystanie trzech lokali programowych oraz pomieszczeń udostępnionych w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych;
- 2) udostępnienie przez szkoły znajdujące się w obrębie realizacji Programu – boisk szkolnych oraz sal gimnastycznych (w miarę potrzeb Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy”);
- 3) udostępnienie boisk i placów osiedlowych na działania wychowawców podwórkowych;
- 4) zapewnienie materiałów do prowadzenia zajęć plastycznych, sportowych i innych;
- 5) aktywizacja lokalnych firm i przedsiębiorstw na rzecz wsparcia realizacji Programu.

11.3. BEZPOŚREDNI REALIZATORZY PROGRAMU - wychowawcy podwórkowi pracujący pod opieką merytoryczną koordynatora Programu;

11.4. Rolę wychowawcy podwórkowego mogą pełnić:

- 1) studenci wyższych uczelni - kierunków o profilu pedagogicznym, resocjalizacyjnym, wychowania fizycznego, turystyki i rekreacji lub innej specjalizacji, dającej możliwości rozwijania zainteresowań podopiecznych (studia dzienne i zaoczne),
- 2) absolwenci w/w kierunków,
- 3) osoby posiadające uprawnienia instruktorskie w różnych dziedzinach sportowych i innych, którzy spełniają następujące kryteria:

- a) osoby niekarane;
- b) posiadające dodatkowe specjalności o charakterze: muzycznym, plastycznym, tanecznym, sportowym, potwierdzone odpowiednimi dokumentami;
- c) posiadające umiejętności współpracy w grupie, nawiązywania kontaktów interpersonalnych, organizowania zajęć czasu wolnego dla różnych grup wiekowych;
- d) spełniające kryteria art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- e) podejmują działanie jako wychowawca podwórkowy w następujących formach: praktyka studencka, umowa – zlecenie, umowa o pracę, porozumienie wolontarystyczne (zgodne z Ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie);
- f) wolontariusz/stażysta powinien uzyskać akceptację koordynatora Programu do prowadzenia określonych działań.

12 . STANDARDY PRACY WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO.

12.1. ZAKRES DZIAŁANIA WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO:

- 1) organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z białostockich osiedli mieszkaniowych w godzinach popołudniowych w ciągu tygodnia;
- 2) oferowanie ciekawych form spędzania tego czasu - różnorodnych zajęć profilaktycznych, rekreacyjnych, sportowych czy gier zespołowych, wspólnych wyjść (do kina, teatru, na basen, na wystawy, na wycieczki), zajęć plastycznych, spotkań z ciekawymi ludźmi, itp.;
- 3) prowadzenie zajęć uczących dzieci różnych umiejętności społecznych (współdziałania w grupie, nawiązywania nowych kontaktów, integrowania się z środowiskami społecznymi i wychowawczymi), pomagania lepiej zrozumieć świat i ludzi;
- 4) pomoc w rozwiązywaniu codziennych trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych i rówieśniczych. Zapewnienie wsparcia poprzez otwartość i akceptację zgłaszanych zachowań autodestruktywnych i kryzysów psychicznych;
- 5) tworzenie indywidualnych programów korekcyjnych, programów psychokorekcyjnych lub psychoprofilaktycznych, w szczególności terapii pedagogicznej i sesji socjoterapeutycznych;
- 6) stosownie do potrzeb nawiązanie kontaktu i współpracy z rodzicami i szkołami;
- 7) współpraca z lokalnym systemem wsparcia, w tym placówkami pomocy społecznej i pomocy specjalistycznej.

12.2. ZADANIA WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO:

- 1) inicjowanie i nawiązywanie kontaktów z dziećmi, proponowanie wspólnych zajęć, rozrywki, rekreacji, rozwijania pomysłów, zachęcanie do podejmowania wspólnej pracy - urządzania lokali programowych, pisanie projektów, itp.;
- 2) poznanie środowiska rodzinnego, lokalnego oraz ustalenie potrzeb i możliwości działania;
- 3) wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym - na podwórku, boisku i w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży;
- 4) towarzyszenie dziecku i modyfikowanie jego niepożądanych zachowań, kształtowanie trwałych zasad i wartości wśród dzieci i młodzieży;
- 5) organizowanie zajęć zgodnie z kierunkiem działania wychowawcy podwórkowego np.: rozgrywek sportowych, zajęć tematycznych, treningów umiejętności społecznych, treningów kulinarnych, konkursów, wyjść i wyjazdów;
- 6) praca z grupą (w przypadku wyjść poza teren osiedla 10 osób pod opieką 1 wychowawcy), bez konieczności tworzenia stałych grup (angażowanie dzieci w działania projektowe wymagają czasowego stworzenia względnie stałej grupy zadaniowej);
- 7) integrowanie środowiska lokalnego; animowanie aktywności społecznej i kulturalnej;

- 8) prowadzenie dokumentacji (dziennik pracy wychowawcy) oraz tworzenie scenariuszy, konspektów przy opracowywaniu mini-projektów i programów autorskich;
- 9) poza określonym czasem pracy raz w miesiącu uczestniczy w spotkaniach o charakterze doskonalącym.

12.3. ZADANIA WOLONTARIUSZA/STAŻYSTY:

- realizowanie zajęć w ramach danych działań i projektów, zleconych przez koordynatora i bezpośredniego opiekuna – wychowawcy podwórkowego w określonym przedziale czasowym; zaleca się, by były to osoby:
  - które uzyskały akceptację koordynatora / komisji koordynatorów po rozmowie kwalifikacyjnej,
  - osoby, które odbyły min. 50 godzin stażu w Programie.

12.4. CZAS PRACY WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO

Wychowawca podwórkowy pracuje przydzieloną ilość godzin od 20 do 60 (w szczególnie uzasadnionych przypadkach liczba godzin może być mniejsza niż 20).

Wychowawca podwórkowy pracuje w określonym rejonie działań w danym miesiącu, w zależności od środowiska wychowawczego, specyfiki osiedla, rodzaju prowadzonych zajęć oraz ilości dzieci uczestniczących w zajęciach. Na danym obszarze powinien pracować zespół określony liczbowo z przydzieloną stałą liczbą godzin, tak by stworzyć rozpoznawalność wychowawców podwórkowych, co pozwala na utrzymywanie prawidłowych relacji i zapewnia poczucie bezpieczeństwa.

12.5. DOKUMENTACJA:

1. Wolontariusze i wychowawcy podwórkowi dokumentują pracę własną poprzez:

- 1) prowadzenie dziennika pracy wychowawcy,
- 2) bieżące raportowanie działań w formie np. miesięcznych kart czynności/notatek z dyżurów (informacje o podjętych działaniach, kontaktach),
- 3) w ramach konieczności sporządzają notatki służbowe z zaistniałych sytuacji.

2. Koordynatorzy Programu sporządzają sprawozdanie półroczne i roczne z działań projektowych (składane w terminie 30 dni po zakończeniu realizacji zadań).

3. Wychowawca podwórkowy powinien uzyskać pisemną zgodę rodziców na udział dziecka w Programie. Uzyskanie zgody rodziców jest obowiązkowe, jeśli zajęcia odbywają się poza terenem osiedla (np. wyjścia do kina, na mecz, imprezę programową, wyjazdy integracyjno-profilaktyczne, Akcje Ferie i Akcje Lato). Uczestnictwo w Programie dzieci i młodzieży jest dobrowolne i bezpłatne.

12.6. OBOWIĄZKI KOORDYNATORA PROGRAMU:

- 1) wymagane minimum 3-letnie doświadczenie w realizacji programu pedagogiki podwórkowej/pracy z dzieckiem w środowisku otwartym;
- 2) nadzór merytoryczny nad jakością Programu zgodnie z harmonogramem i obowiązującym prawem.
- 3) nadzór merytoryczny i zarządzanie zespołem;
- 4) ocena pracy wolontariuszy, stażystów i wychowawców podwórkowych;
- 5) współpraca z realizatorami Programu tj. szkołami, Zarządem Mienia Komunalnego, BOSiR, Policją, spółdzielniami, instytucjami i stowarzyszeniami w środowisku lokalnym;
- 6) współpraca z rodzicami, opiekunami prawnymi, pedagogami, kuratorami i sądami dla nieletnich;
- 7) w koniecznych sytuacjach profesjonalne diagnozowanie podopiecznego, jego sytuacji rodzinnej i szkolnej oraz podejmowanie decyzji, co do dalszych działań opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych;
- 8) nadzór i prowadzenie dokumentacji merytorycznej Programu, przygotowanie sprawozdań z realizacji Programu;
- 9) przygotowanie i sporządzanie porozumień wolontarystycznych;
- 10) przygotowanie i sporządzanie umów zleceń wychowawców podwórkowych;

- 11) sporządzanie dokumentów dotyczących współpracy z różnorodnymi instytucjami na terenie miasta Białystok;
- 12) fakultatywnie – nadzór nad księgowością, wykonanie budżetu Programu (czuwanie nad płynnością finansową, prowadzenia dokumentacji finansowej).

Ilość koordynatorów i podział obowiązków zależy jest od ilości podopiecznych, realizowanych działań oraz ilości zatrudnionych wychowawców podwórkowych.

13. METODY, TECHNIKI I FORMY PRACY WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO.

13.1. METODY PRACY:

1) PRACA INDYWIDUALNA:

- a) kształtowanie pożądanых zachowań i postaw,
- b) odkrywanie silnych stron dziecka, jego zainteresowań i rozwijanie umiejętności,
- c) działania profilaktyczno-wychowawcze (indywidualne i grupowe).

W sytuacjach tego wymagających – pomoc w rozwiązywaniu doraźnych trudności i problemów dzieci (szkolnych, rodzinnych i psychologicznych).

2) PRACA Z GRUPĄ:

- a) praca z nieformalnymi grupami podwórkowymi,
- b) integracja nieformalnej grupy podwórkowej,
- c) treningi umiejętności społecznych i treningi pewności siebie,
- d) praca z grupą projektową lub zadaniową.

3) PRACA ŚRODOWISKOWA:

- a) aktywizacja społeczności lokalnej na rzecz dzieci i młodzież,
- b) współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami na rzecz koalicji lokalnej.

13.2. TECHNIKI I FORMY PRACY:

- 1) animacja i zabawa,
- 2) sport i rekreacja,
- 3) zajęcia integracyjne w przestrzeni podwórka, dzielnicy i miasta,
- 4) zorganizowane wyjścia w ramach zajęć animacyjnych, sportowych i kulturalnych,
- 5) projekty profilaktyczne i edukacyjne,
- 6) wybrane elementy pracy socjoterapeutycznej,
- 7) trening umiejętności społecznych,
- 8) trening pewności siebie,
- 9) wyjazdy integracyjno-profilaktyczne,
- 10) programy autorskie.

Działania projektowe odbywać się będą poprzez angażowanie dzieci i młodzieży w realizację zajęć o charakterze profilaktycznym, społecznym, kulturalnym, edukacyjnym, artystycznym, rekreacyjnym lub sportowym nastawionych na osiągnięcie konkretnego celu i efektu. Organizacja wyjazdów poznawczo-rekreacyjnych, integracyjno-profilaktycznych oraz z elementami treningu umiejętności społecznych poza miejsce zamieszkania dzieci i młodzieży wymagać będzie każdorazowo konieczności pozyskania osobnej zgody od ich opiekunów prawnych, a także podpisanego regulaminu wyjazdu oraz ubezpieczenia uczestników.

14. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ:

Program monitorowany będzie corocznie, zaś dane uzyskane z monitoringu pozwolą na proces ewaluacyjny Programu. Coroczne uzyskiwanie informacji od realizatorów Programu, będzie miało na celu wskazanie stopnia realizacji celu strategicznego i celów szczegółowych, przypisanych do konkretnych kierunków działań. Na

zakończenie okresu trwania Programu przewiduje się sporządzenie podsumowania na bazie analizy z rocznych sprawozdań. Partnerzy Programu ponoszą odpowiedzialność za poprawny przebieg realizacji Programu w zakresie powierzonych zadań. Bieżące informacje z realizacji działań programowych będą sporządzane przez wychowawców i przekazywane koordynatorom. Koordynator Programu będzie kreował nowe formy pracy, nawiązywał współpracę z nowymi instytucjami, organizacjami, które mogą przyczynić się do poszerzenia oferty Programu.

Otrzymane informacje pozwolą na ocenę skuteczności i efektywności podjętych działań w latach 2024-2028. Uzyskane wnioski pozwolą na wypracowanie założeń Programu na kolejne lata.

15. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Finansowanie Programu odbywać się będzie ze środków Miasta Białystok. Mogą być również pozyskiwane środki pozabudżetowe (z innych źródeł, w tym z programów rządowych oraz środków UE).

16. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ:

L.p.	Nazwa działań w ramach Programu	Czas realizacji zadania w roku 2024											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1.	Kontynuacja pracy dotychczasowych grup prowadzonych przez wychowawców podwórkowych												
2.	Nabór kandydatów na wychowawców podwórkowych												
3.	Rozszerzanie zakresu działania na terenie miasta (tworzenie nowych grup, projektów)												
4.	Ewaluacja roczna												

17. WNIOSKI:

Analiza dotychczasowych działań i przeprowadzona ewaluacja potwierdzają konieczność prowadzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych oraz socjoterapeutycznych na białostockich osiedlach w formie pracy podwórkowej. Oferty klubów i świetlic osiedlowych są zazwyczaj odpłatne jak też niewystarczające i obejmują swoim zakresem nieliczną grupę dzieci i młodzieży. Organizowane przez Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” Akcje Ferie i Akcje Lato wskazują na ogromną potrzebę organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji.

Działania programowe pozwalają młodemu człowiekowi rozpoznawać umiejętności, emocje, uczucia oraz mocne punkty osobowości, a także podejmować przemyślane decyzje mające wpływ na dalszy rozwój. Projekty ukierunkowane na młodzież pokazały, jak lawino wzrasta zapotrzebowanie na specjalistyczną pomoc, wysłuchanie problemów, wspólne poszukiwanie rozwiązań, motywowanie i wspieranie w realizacji celów.

Wyraźnie dostrzega się potrzebę edukowania rodziców, nauczycieli, studentów w zakresie: przeciwdziałania i pomocy dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności wynikające z problemów i zachowań ryzykownych takich jak: agresja i przemoc w szkole, cyberprzemoc i zagrożenia związane z nowymi technologiami, wykorzystywanie seksualne, kontakt z substancjami psychoaktywnymi, uzależnienia, depresja, myśli samobójcze i zaburzenia odżywiania. Wspierania w obszarach kompetencji wychowawczych (wyrażania i radzenia sobie z nieprzyjemnymi emocjami własnymi i dziecka, konstruktywnego komunikowania się z dziećmi, rozumieniu potrzeb i możliwości dziecka).

W obliczu nasilającego się kryzysu zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, podejmowaniu zachowań ryzykownych współpraca pomiędzy wychowawcą podwórkowym, placówkami oświatowymi, pomocowymi i rodziną powinna stać się główną osią działań w kryzysie i stanowić czynnik ochronny przed występowaniem kolejnych.

Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” jest od lat doskonałą bazą praktyk dla studentów kierunków Wydziału Nauk o Edukacji Uniwersytetu w Białymstoku, ukazującą praktyczną stronę oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych.

UZASADNIENIE

Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” ukierunkowany jest na ukazanie młodym mieszkańcom Białegostoku jak konstruktywnie, z korzyścią dla siebie i rówieśników można spędzić czas wolny, zaspokajać potrzeby bezpieczeństwa, przynależności, szacunku, akceptacji i samorealizacji. Dzięki przyjaznej atmosferze na zajęciach, umiejętności pracy z dziećmi wychowawcy podwórkowi, koordynatorzy i specjaliści odkrywają umiejętności, talenty młodych osób, przełamując ich bariery niepewności i zwiększając poczucie własnej wartości. Dzieci i młodzież nabierają zaufania, otwierają się przed nimi, rozmawiają o swoich pasjach, marzeniach i problemach. Atrakcyjność zajęć proponowanych w ramach Programu znacznie podnosi skuteczność wielu działań wychowawczych, profilaktycznych i integracyjnych kierowanych do młodych ludzi. Dzięki realizacji Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” dzieci i młodzież otrzymują nie tylko możliwość aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego, ale przede wszystkim sposobności współdziałania w grupie i rozwoju swoich umiejętności. Mają też okazję do integrowania się z różnymi środowiskami wychowawczymi i lokalnymi, przebywania wraz z rówieśnikami w kontekście zabawy i relaksu w towarzystwie przyjaznych i dostarczających pozytywnych wzorców dorosłych. Pomoc w rozwiązywaniu codziennych trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych i rówieśniczych zapewnia im wsparcie poprzez akceptację zgłaszanych zachowań autodestruktywnych i kryzysów psychicznych.

Nadal istnieje duże zapotrzebowanie na stworzenie systemu opieki otwartej nad dziećmi i młodzieżą, która dużą część czasu spędza na podwórku, przy galeriach czy też po prostu „na ulicy”, dlatego przyjęcie przedmiotowej uchwały jest w pełni uzasadnione.